

Sarah Sørheim (kulturredaktør) | Guri Kulås | Sandra Lillebø
Olav Brostrup Müller | Olav Østrem | kultur@klassekampen.no

KULTUR & MEDIER

FOTO: SIV SJENDSEN

STROFA:

Jon Trombe

Det åpne teater blir Dramatikken Hus og skal samla dei beste nyskaparane.

Jon Trombe, kunstnarisk leiar ved scenen på det nye Dramatikken Hus i Oslo, minnest ei plate av Isenkram spela inn på Studentersamfundet i Trondheim.

– Det er ein skikkeleg 1970-talsslager du har fått på hjernen.

– «En sangfugl i en snare gikk/ Men bøndene på Capri ø/ har øre for musikk/ De tar den inn fra sol og sjø/ Så gløder de en strikkepinn/ og brenner fuglen blind»

– Det er ei gruffull historie.

– Ja, men også eit nydeleg dikt! Kjell Müllers tonesetting er fin, og orda er sjølv sagt Jens Bjørneboes. Han var også svært teaterinteressert.

– Men på Dramatikken Hus skal de fokusera på nye talent.

– Ja, faktisk får folk møta 90 av dei mellom mars og mai! Berre opningsframvisninga «Henvendelser» 3. mars er ti korte solotekstar av ulike kunstnarar som Cecilie Løveid, Jon Fosse, Sara Johnsen og Geir Gulliksen.

Guri Kulås

TROMSØ: I Aristofanes' komedie «Lysistrata» går kvinnene til sexstreik for å få slutt på krigen. Stykket vises for tiden på Hålogaland Teater, og kveldens forestilling starter kl. 19.30.

SL

BERGEN: «Rekonstruksjoner» er NONcompanys sjuende helafstens forestilling, og følger historiene til seks personer i samme småby. Den spilles på USF i kveld kl. 19.

SL

FOTO: AFP/SCANPIX

NOTERT:

Lévy-bok holdt tilbake

Den skulle ha kommet ut 3. februar, Daniel Salvatore Schiffrer bok om de såkalte «nyfilosofene», anført av den for tiden mye omtalte Bernard-Henri Lévy. Men boka med den fengende tittelen «Kritikk av den rene uformuft», ble stoppet av forlaget Fayard i siste liten, til tross for massiv forhåndsreklame. Det spekuleres nå i at årsaken ligger i forlagssjef Olivier Noras tette bånd til Lévy. Schiffrer bok skal i stedet bli gitt ut på et belgisk forlag innen få uker.

Sandra Lillebø

Rekordinteresse for Karl Ove Knausgård, som i neste uke er klar med «Min kamp 4»:

Har han blitt for stor?

Knausgårds romansuksess har fått enkelte til å begynne å tvile. – Knausgård har blitt litteraturens svar på Skavlan, mener Trond Blindheim.

KULTUR

Av Olav Brostrup Müller

Karl Ove Knausgård, Karl Ove Knausgård, Karl Ove Knausgård.

Enkelte har kanskje tenkt det allerede, men få har sagt det så direkte som Vinduet-redaktør Audun Vinger da han ble intervjuet i NRK nylig:

– Jeg har lest de to første, og hadde tidvis enorm glede av dem, men det har stoppet litt opp, må jeg innrømme. Kan hende er det kosmetiske hensyn, at jeg automatisk får piggene ut på grunn av all Knausmania, sa Vinger til NRK.

Enda mer

I midten av neste uke slipper Oktober forlag «Min Kamp 4», en bok som er forhåndsolgt i 20.000 eksemplarer og utpekt til hovedbok i Bokklubben.

Fra før har de tre første bøkene rundet 125.000 eksemplarer, altså et salg på omtrent 1000 bøker per dag. I neste uke sender forlaget nok en bestilling til trykkeriet: «Min kamp 1» skal trykkes i sitt 6. opplag.

Spørsmålet mange stiller seg nå, er hvor det hele skal ende.

– I markedsføringsssammenheng snakker vi om en adopsjonskurve, der et produkt først omfavnes av innovatører, tett fulgt av tidlige brukere, forteller Trond Blindheim ved Markedshøyskolen i Oslo.

– Etter de tidlige brukerne kommer det vi kaller «tidlig majoritet», og da har vi kommet til et punkt hvor det er mange som er påvirket av de over seg i hierarkiet. Ut fra våre beregninger er det 32 prosent av markedet, og det er omtrent der Knausgård er nå.

– Og hva skjer etterpå?

– Etterpå når produktet det vi kaller «sein majoritet», en gruppe som også utgjør 32 prosent av markedet, og helt til slutt kommer etternølere, men det skjer ikke før om ett års tid eller to, tror Trond Blindheim, som selv omtaler

MONSTERSUKSESS: Karl Ove Knausgård har sprengt alle rekorder med sin

roman «Min kamp». I neste uke kommer bind 4.

FOTO: KARIN HAUGEN

FAKTA

Karl Ove Knausgård:

■ Norsk forfatter, født 1968.

■ Har tidligere gitt ut romanene «Ute av verden» (1998) og «En tid for alt» (2004).

■ Påbegynte høsten 2009 utgivelsen av «Min kamp», en roman i seks bind.

■ Bokprosjektet har vært det mest omtalte i norsk kulturliv på flere år, og er nominert til Nordisk Råds Litteraturpris for 2009.

■ I neste uke slippes «Min kamp 4».

mottakelsen av Knausgårds bøker som «en pandemi».

Nye opplag

– Det er en naturlov innen markedsføring som sier at popularitet avler popularitet. På mange måter kan man si at Knausgård har blitt litteraturens svar på Skavlan, mener Trond Blindheim.

– Ryktet forteller at enkelte kresne kjennere nå har hoppet over fra Knausgård til Tomas Espedal og hans «Imot kunst-en» ...

– Når et produkt når en viss størrelse, blir det demokratisert og dermed også – i enkeltes øyne – banalt. Den spisse eliten vil nok i sin egen strategi for oppmerksomhet si det om Knausgård også, men det er å slå opp telt utenfor virkeligheten, mener Blindheim.

Kaffeparallel

– Jeg var og spurte etter den siste Espedal-boka i Bergens største bokhandel. De visste ikke hvem han var! Til slutt var det en av dem som kom på det, fikk hentet en stige og hentet ned boka hans fra en av de øverste hyllene. Espedal er en flott forfatter, men har ikke fått oppmerksomhet utover i den marginale subkulturen av tidsskrifter og kulturaviser som har skrevet om ham, sier Blindheim, som ikke tror Knausgårds suksess

vil være med på å ødelegge for ham.

I 2007 annonserte den amerikanske kaffebarkjeden Starbucks at de ville stenge 600 av sine utsalgssteder. Grunnen skal ha vært, ifølge et internt notat som ble lekket på nettet, at kjeden fryktet at merkevaren ville bli vannet ut og miste sin verdi dersom veksten i antall kaffebarer fortsatte uhindret.

Riktignok er det et stykke fra Starbucks Skinny Cinnamon Dolce Latte til Knausgårds fikling med kaffetrakteren der hjemme i Malmö, men det finnes likevel en slags parallell:

– VG dro ned til Malmö og tok bilder av leiligheten til Knausgård. Det overrasket oss veldig. Denne oppmerksomheten er noe verken vi eller Knausgård har valgt. Om det er positivt eller negativt for oss, er litt for tidlig å si,

forteller Elisabeth Steen i Oktober forlag.

Vil klare seg

Men når forlaget selv ikke klarer å si at det er bra for bøkene at Knausgård ender på forsida av landets største avis, betyr det da at merkevaren Knausgård faktisk kan bli for stor?

– Både Knausgård og Tore Renberg referer mye til popmusikk, ofte med utgangspunkt i indiekulturen – der det sentrale er at musikken man dyrker, er uavhengig og ikke oppdaget, at den tilhører en eksklusiv

Tom Egil Hverven

krets av mennesker som har oppdaget den. Innenfor litteraturen har man hatt slike av-antgardemiljøer helt siden 1800-tallet. I sånne kretser har det alltid vært noen bøker som gjelder, påpeker Klassekampens egen litteraturanmelder Tom Egil Hverven.

REVET VEKK: 145.000 eksemplarer er solgt allerede. Her har en bokhandel markedsført «Min kamp 3» ved hjelp av et fingert innbrudd.

FOTO: LINDA BOURNANE ENGELBERTH

«Når et produkt når en viss størrelse, blir det i enkeltes øyne banalt»

TROND BLINDHEIM, MARKEDSHØYSKOLEN

Trond Blindheim.

FOTO: NMH

– Er det fare for at de tidlige Knausgård-leserne kommer til å vende seg bort fra bøkene dersom enda flere lesere strømmer til?

– Det vil også kunne ramme «Min kamp 4». Men dens styrke vil vise seg i evnen til å overvinne nettopp slike mekanismer. Noe forteller meg at romanverket har nok kraft i seg til å klare det, sier Hverven.

Sitatvennlig

Hverven har også lagt merke til det DN-journalist Øyvind Holen har påpekt tidligere, nemlig at Knausgård-referansen har sittet uvanlig løst hos norske journalister og debattanter de siste månedene: Nylig avsluttet for eksempel NRKs Atle Bjurstrøm en debatt om likestilling med et nokså løse Knausgård-sitat.

Slik bruk kan være med på å forsterke den breie mottakelsen på måter som ikke bare er positive for verket og

forståelsen av det, tror Hverven.

– Hvilken skade kan det gjøre, mener du?

– At «Min kamp» blir mer en vits enn et verk. Alt som blir stort nok, blir parodiert og karikert, og gjennom det også redusert. Men denne bruken har nok mest med den tabloide virkeligheten å gjøre, tror Hverven.

– Denne høsten og vinteren har Knausgård fungert som markør på om man er oppdatert eller ikke. Det er derfor naturlig at massemedier som NRK og VG forsøker å bruke fenomenet «Min kamp» for å vise at de ikke er utenfor buzen. Selvfølgelig har det å bruke en bok på den måten visse latterlige sider ved seg, men det latterlige ved det ligger nok hos oss – ikke hos Knausgård. Så lenge bøkene holder høy nok kvalitet, vil de overvinne alt dette, tror Hverven.

Svaret får vi kanskje onsdag. Da kommer bok 4.

olav.brostrup@klassekampen.no

BEKYMRET: Kari Gjestebø.

Uenige om bibliotek

KULTUR

Av Olav Østrem

– Overfor Kulturdepartementet var vi veldig klar på at ikke alle bibliotekoppgavene kan overføres til Nasjonalbiblioteket. Når departementet likevel landet på det motsatte synet, var det ryddigst av dette styret å trekke seg, sier riksmekler Kari Gjestebø, som inntil tirsdag også var styreleder for ABM-utvikling, Statens senter for arkiv, bibliotek og museum.

Ingen omkamp

For etter at regjeringen før helga gjorde det klart at nasjonale oppgaver på bibliotekfeltet skal overføres fra ABM-utvikling til Nasjonalbiblioteket, mente ABM-utviklings styre at deres mandat og oppgaver var så endret at de på tirsdag besluttet å fratre med øyeblikkelig virkning.

– Selv om våre innvendinger ikke ble tatt til følge, er det helt uaktuelt å ta en omkamp mot en politisk fattet avgjørelse, sier Gjestebø, som ikke vil kommentere Kulturdepartementets framgangsmåte i denne saken.

Men forut for avgjørelsen har flere aktører kritisert regjeringens forslag, og advart mot «å slakte hele B-en i ABM-utvikling», som leder i Norsk Bibliotekforening Anne Hustad sa til Klassekampen i høst.

Bekymringsmelding

Avgått styreleder Kari Gjestebø frykter nå at ABM-utviklings viktige fellesgrep og samarbeidsprosjekter kan forsvinne, og at hele området vil bli skadelidende. Dessuten er hun bekymret for folkebibliotekenes framtid:

– Selv om mange av utfordringene på bibliotekfronten dreier seg om digitalisering, hvor Nasjonalbibliotek gjør en glimrende jobb, er det helt avgjørende at man i framtida fokuserer på folkebibliotekene og deres behov for utviklingsmidler som ikke bare er knyttet til digitalisering.

olavo@klassekampen.no